

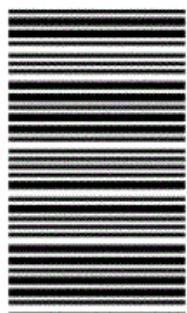
357

F

نام :

نام خانوادگی :

محل امضاء :

357F

صبح جمعه

۹۲/۱۲/۱۶

دفترچه شماره (۱)

اگر دانشگاه اصلاح شود مملکت اصلاح می‌شود.

امام خمینی (ره)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
سازمان سنجش آموزش کشور

آزمون ورودی
دوره‌های دکتری (نیمه متمرکز) داخل
سال ۱۳۹۳

رشته‌ی
زبان و ادبیات فارسی (کد ۲۸۰۱)

شماره داوطلبی:

نام و نام خانوادگی داوطلب:

مدت پاسخگویی: ۱۲۰ دقیقه

تعداد سؤال: ۱۰۰

عنوان مواد امتحانی، تعداد و شماره سؤالات

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره
۱	مجموعه دروس تخصصی (متون نظم و نثر، کلیات ادبی، بلاغت، زبان عربی)	۱۰۰	۱	۱۰۰

اسفندماه سال ۱۳۹۲

حق چاپ، تکثیر و انتشار سؤالات به هر روش (الکترونیکی و ...) پس از برگزاری آزمون، برای تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی تنها با مجوز این سازمان مجاز می‌باشد و با متخلفین برابر مقررات رفتار می‌شود.

- ۱- کدام گزینه به مفهوم این بیت نزدیک است؟
 « هر که دیدارش نباشد دفع مرگ دوست نبود که نه میوه ستش نه برگ »
 (۱) یار آن باشد که جان بخشد ترا
 (۲) دوست آن باشد که گیرد دست دوست
 (۳) دیدار یار نامتناسب جهنم است
 (۴) درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرد
- ۲- کدام گزینه به مفهوم این بیت نزدیک است؟
 « به گردن بر از جور دشمن حسام به از شنعت شهر و جوش عوام »
 (۱) سخن ناروای نادانان شنفتن به که از ستم دشمن با دوست گفتن
 (۲) بار ستم دشمن بر دوش کشیدن به که از دیگران ناسزا شنیدن
 (۳) به تیغ جفای دشمن مردن به که بار سرزنش این و آن بردن
 (۴) سال و ماه بار طعنه بردن به که به شمشیر خصم مردن
- ۳- کدام بیت به سکوت مطلق دعوت می‌کند؟
 (۱) فراوان سخن باشد آکنده گوش نصیحت نگیرد مگر در خموش
 (۲) زبان درکش ای مرد بسیار دان که فردا قلم نیست بر بی‌زبان
 (۳) صدفوار گوهرشناسان راز دهان جز به لؤلؤ نکردند باز
 (۴) چو خواهی که گویی نفس بر نفس حلاوت نیابی ز گفتار کس
- ۴- کدام گزینه از مفهوم این بیت دریافت نمی‌شود؟
 « جان بیمار مرا نیست ز تو روی سؤال ای خوش آن خسته که از دوست جوابی دارد »
 (۱) دل مجروح عاشق را به جز محبوب که درمی‌یابد
 (۲) اگر عنایت محبوب باشد بیماری دلکش می‌نماید
 (۳) چه بسیار پرسش‌ها که بی‌پاسخ می‌ماند
 (۴) آنجا که پاسخ نباشد پرسش بیهوده می‌نماید
- ۵- کدام گزینه از مفهوم این بیت دریافت نمی‌شود؟
 « کفر زلفش ره دین می‌زد و آن سنگین دل در پیش مشعلی از چهره برافروخته بود »
 (۱) پیش‌بای عاشق چراغی برافروختن
 (۲) دین را به مخاطره افکندن
 (۳) روی از دلدادگان پوشیدن
 (۴) ره به رهن نمودن
- ۶- کدام گزینه از مفهوم این بیت دریافت نمی‌شود؟
 « چو شمع صبحدم شد ز مهر او روشن که عمر در سر این کار و بار خواهیم کرد »
 (۱) چون دوست رخ نماید عاشق را جان برآید
 (۲) چون خورشید برآید شمع نباید
 (۳) عاشق جان بر سر بی‌وفایی محبوب نهد
 (۴) سپیده‌دم یک دم برنیارد
- ۷- کدام گزینه از مفهوم این بیت دریافت می‌شود؟
 « دندان‌های تاج بقا شرع مصطفی است عقل آفرینش از بن دندان کند ضمان »
 (۱) عقل از صمیم قلب حقیقت دین را می‌پذیرد
 (۲) دین اسلام جاودانی است
 (۳) خرد جاودانه بودن دین را تضمین می‌کند
 (۴) دین و خرد توأمانند

- ۸- مفهوم این بیت بر کدام گزینه تکیه دارد؟
 « تا جدایی زین و آن بر سرنشینی چون الف چون بیبوستی به پایان اوفتی هم در زمان »
 (۱) تصدیق (۲) تنزیه (۳) تجرید (۴) ترکیه
- ۹- مفهوم این بیت چه چیز را نکوهش می‌کند؟
 « یعقوب هم به دیده معنی بود ضریب گر مهر یوسفی به یهودا بر افکند »
 (۱) بر هر کس و ناکس روی نیاز آوردن (۲) بینا را از نابینا تمیز ندادن
 (۳) لعل از خرف باز نشناختن (۴) دیده را نادیده انگاشتن
- ۱۰- این بیت زبان حال کیست؟
 « مویی شدم که موی شکافم به تیر نطق کاسیب طالعم هدف اضطرار کرد »
 (۱) جنگ‌آوری بی‌پروا (۲) نقادی زبان بر بسته (۳) دلداده‌ای بی‌قرار (۴) هنرمندی ناراضی
- ۱۱- کدام گزینه از معنی این بیت دریافت می‌شود؟
 « بر محک کعبه کو جنس بلال آمد به رنگ هر که را زر بولهب روی است شادان آمده »
 (۱) با روی سیاه دلی روشن داشتن (۲) سپید از سیاه باز نشناختن
 (۳) به خلوص نیت فریفته شدن (۴) از امتحان سرخ روی برآمدن
- ۱۲- کدام بیت برگرفته از قرآن نیست؟
 (۱) چون پشم زده شده که و مردم همچون ملخان ز بس پریشانی
 (۲) آن گه ز میان خلق برخیزد خویشی و برادری و خسرانی
 (۳) از چرخ ستارگان فرو ریزند چون برگ رزان به ماه آبانی
 (۴) آن روز به عذر گفت نتوانی می‌خورد فلان و من سپندانی
- ۱۳- کدام گزینه از مفهوم این بیت دریافت می‌شود؟
 « تا همچو زید و عمرو مرا کور بود دل عیبم نکرد هیچ کسی هر کجا شدم »
 (۱) نادانی بزرگ‌تر عیب است (۲) بر نادان خرده نگیرند (۳) لیس علی‌الاعمی حرج (۴) احمق را ستایش خوش آید
- ۱۴- مفهوم کدام گزینه با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟
 (۱) مرا از من و ما به یک رطل بستان که من هم ز من هم ز ما می‌گریزم
 (۲) به من آشکارا ده آن می‌که داری به پنهان مده کز ریا می‌گریزم
 (۳) حریف صبحم نه سبوح خوانم که از سجده پارسا می‌گریزم
 (۴) بده جام فرعونیم کز تزهد چو فرعونیان ز ازدها می‌گریزم
- ۱۵- مفهوم این بیت بر کدام گزینه تکیه ندارد؟
 « سنگ در قنديل طالب علم عالم جوی کوب چنگ در فتراک صاحب درد دردی خوار زن »
 (۱) هنر را برای هنر باید آموخت (۲) جز سوز دل به کار نیاید
 (۳) دانشجویی امری دنیوی نیست (۴) با شهرت‌طلبی باید مبارزه کرد

- ۱۶- کدام گزینه به مفهوم این بیت نزدیک است؟
 « چو خردی بزرگ آورد دستبرد به از صد بزرگان، کشان کار خرد»
 (۱) بزرگ باش و مشو تنگدل ز خردی کار
 (۲) بزرگی یکی گوهر پر بهاست
 (۳) بزرگان خرده بر خردان نگیرند
 (۴) بزرگی به عقل است نه به سال
- ۱۷- کدام گزینه به مفهوم این بیت نزدیک است؟
 « سپید گشت چو چشم شکوفه چشم امل که در بهار فراغت گل شکفته ندید»
 (۱) کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد
 (۲) در دایره قسمت اوضاع چنین باشد
 (۳) جان به غم‌هایش سپردم نیست آرامم هنوز
 (۴) گر از دلبر وفا جستم جفا کرد
- ۱۸- کدام گزینه به مفهوم این بیت نزدیک است؟
 « بر سینه گشاده ما دست ردّ خلق بر روی بحر پنجه خونین کشیدن است»
 (۱) هر که می‌آید به آب رو از اینجا می‌رود
 (۲) قفل منع و چین ابرو بر در میخانه نیست
 (۳) ندهد فرصت گفتار به محتاج کریم
 (۴) درین ریاض گل چیده و نچیده خوش است
 (۳) گوش این طایفه آواز گدا نشینده است
 (۴) ز خود جدا شدگان پرس درد تنهایی
 که هر که دور ز مردم فتاده تنها نیست
- ۱۹- کدام بیت مکمل معنایی این بیت است؟
 « هر که اندر وجه ما باشد فنا کلّ شی هالک نبود جزا»
 (۱) هر که او بر در من و ما می‌زند
 (۲) ردّ باب است او و بر لا می‌تند
 (۳) زن که در آست او از لا گذشت
 (۴) هر که در آست او فانی نگشت
 (۳) کلّ شی هالک جز وجه او
 (۴) چون نبوی فانی اندر پیش من
 چون نبی در وجه او هستی مجو
 فضل آمد مر ترا گردن زدن
- ۲۰- کدام گزینه از مفهوم این بیت دریافت می‌شود؟
 « چون کند تقصیر پس چون تن زند؟ آن که لیبکش به یارب می‌رسد»
 (۱) خواندن همان و اجابت همان
 (۲) توبه همان و پذیرش همان
 (۳) گناه همان و پشیمانی همان
 (۴) تن آسانی همان و کیفر همان
- ۲۱- کدام گزینه از مفهوم این بیت دریافت می‌شود؟
 « زان غنا و ز آن غنی مردود شد که ز قدرت صبرها پدرود شد»
 (۱) نه ثروت به کار است نه آواز خوش
 (۲) ثروت بی‌شکیبایی به دست نیاید
 (۳) ثروت تواند که قدرت را در هم شکند
 (۴) بی‌نیازی موجب طغیان است
- ۲۲- کدام گزینه از مفهوم این بیت دریافت می‌شود؟
 « در شأن نیاز آیت احسان و ایادیت چون پیرهن یوسف و چشم پدر آمد»
 (۱) بی‌نیازی بخشیدن
 (۲) انتظار را پایان بخشیدن
 (۳) نیکی را به نیکی پاسخ دادن
 (۴) دست نیاز به درگاه بی‌نیاز بر آوردن

- ۲۳- کدام گزینه می‌تواند مکمل معنایی و تعلیل این مصراع باشد؟
 « برتر نکشد قدر ترا دست وزارت»
 (۱) یارب چه کمالی تو عرب را و عجم را
 (۲) کامروز نشاطی است فره فضل و کرم را
 (۳) گر عرض دهد عارض جاه تو چشم را
 (۴) افزون نکند سعی شمر ساحت یم را
- ۲۴- کدام گزینه از مفهوم این بیت دریافت می‌شود؟
 « آن را که تب لرزهٔ حرب تو بگیرد عیسی نتند بر تن او تار توان را»
 (۱) ساز جنگ تو هرگز از ارتعاش نخواهد افتاد
 (۲) هرگز کس به جنگ تو بر نخواهد خاست
 (۳) دشمن تو جز تسلیم چاره‌ای نخواهد داشت
 (۴) بدخواه تو معجز نتواند کرد
- ۲۵- در این بیت سخن از کیست؟
 « مه نیشان شبیخون کرد ناگه بر مه کانون که گردون گشت ازو پر گرد و صحرا گشت ازو پر خون»
 (۱) شکوه بهاران
 (۲) ریزش باران
 (۳) آسیب خزان
 (۴) توقف زمان
- ۲۶- مفهوم این عبارت خواهان چیست؟
 « هیچ بنده راه کژ نگرفت و بر خداوند خویش بیرون نیامد که سود کرد»
 (۱) درک موقعیت
 (۲) جبران خطا
 (۳) وفاداری
 (۴) حفظ ظاهر
- ۲۷- مفهوم کدام گزینه با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟
 (۱) دست استیلای روز عقد کواکب از هم فرو ریخت
 (۲) عروس شام جهاز زر از طاقچهٔ آسمان درهم چید
 (۳) شب‌های هلالی در سیر متوالی لیالی بیض می‌شناخت
 (۴) مهر چون ورق بزرجمهر از مطلع شرقی بتافت
- ۲۸- « دم اختراع و فسون اختداع در کس گرفتن» یعنی.....
 (۱) ناراستی را بر راستی ترجیح دادن
 (۲) نیرنگ‌ها مؤثر افتادن
 (۳) به حيله از هیچ همه چیز ساختن
 (۴) از خدعه باز ناپستادن
- ۲۹- کدام گزینه به مفهوم این جمله نزدیک است؟
 « به مسبار استقصا غور محاسن و مقابح آثار بشناختن»
 (۱) ژرفای مطالب را به سر انگشت تدبیر بازشناختن
 (۲) در شناخت زیبایی از زشتی به جان کوشیدن
 (۳) در شناخت نیک و بد از هیچ کوششی دریغ نداشتن
 (۴) در حدّ توان خوبی و بدی را با خوبی پاسخ دادن
- ۳۰- کدام گزینه مفهوم این جمله را در بردارد؟
 « عقود منظومات را در عقد اعتبار فحول افاضل آوردن»
 (۱) نظر صاحب‌نظران را دربارهٔ نظم و نثر خود جویا شدن
 (۲) عروس زیبای نظم را به منصفهٔ ظهور نشانیدن
 (۳) رشتهٔ گوهر آگین شعر را به محضر دانایان تقدیم کردن
 (۴) سرودهٔ خویش را در معرض نقد دانشوران نهادن
- ۳۱- کدام گزینه از مفهوم این عبارت دریافت می‌شود؟
 « بصیری که در مشکات زجاجی بصر به چراغ ادراک پر تو جمال حقیقتش نتوان دید»
 (۱) خدا یدرک و لا یوصف است
 (۲) ذات خداوند در نیافتنی است
 (۳) جز در پرتو هدایت او کس ره به جایی نبرد
 (۴) فروغ زیبائیش چشم را خیره می‌کند

- ۳۲- کدام گزینه از مفهوم این عبارت دریافت می‌شود؟
 «اگر به هر خطیستی که در راه خدمتگاران آید مطالب و معاقب شوند رسم خادم مخدومی از جهان برخیزد.»
 (۱) اقرار به گناه موجب بخشایش است.
 (۲) به هر حال حفظ فاصله طبقاتی ضروری است.
 (۳) چه بسیار جرم‌ها را که باید نادیده انگاشت.
 (۴) در هر کار باید از افراط و تفریط پرهیز کرد.
- ۳۳- در این عبارت از کدام گزینه سخن نرفته است؟
 «... در آعه سپید پوشیدی و اسبی بلند برنشستی بناگوشی و بر بند و پاردم سخت پاکیزه و جناغی ادیم سپید»
 (۱) رانگی (۲) زین پوش (۳) طاق پیش‌زین (۴) سینه‌بند
- ۳۴- کدام گزینه از مفهوم این عبارت دریافت می‌شود؟
 «اینها همه نیرنگ است و بر آن داهیه‌گان و سوختگان بنه شود و دانند که آفروشه نان است.»
 (۱) آن را که خبر شد خبری باز نیامد.
 (۲) از حلوا حلوا گفتن دهان شیرین نمی‌شود.
 (۳) خام طبعان کودن را توان فریفت نه ...
 (۴) کلوخ انداز را پاداش سنگ است.
- ۳۵- کدام گزینه می‌تواند جانشین نقطه‌چین شود؟
 «نرسد خدمتکاران را که بر صاحبان قدرت اعتراض کنند و خاموشی بهتر با ایشان هر کسی را به کار باشد.»
 (۱) خدا (۲) حیا (۳) قفا (۴) قضا
- ۳۶- مفهوم این بیت کدام گزینه را نکوهش می‌کند؟
 «کسا رقة الرّمان من کرم جارها تعود به المرضی و تطمع فی الفضل»
 (۱) انتظار لطف از رهزان داشتن
 (۲) با افسانه و افسون مردم را فریفتن
 (۳) خوشنودی خلق را رضای خدا تصوّر کردن
 (۴) با مال حرام به کاری نیک دست یازیدن
- ۳۷- کدام گزینه درباره بونصر صادق نیست؟
 «بونصر صینی مردی بود از دهاة الرّجال با فضلی نه بسیار و نه عشوه و زرق با وی و امیر محمود در نهان وی را منهی ساخته.»
 (۱) جاسوس (۲) تیزهوش (۳) سلیم النفس (۴) پر ادعا
- ۳۸- «درم به دانگی باز آمدن» متناسب است با
 (۱) پیشه کردن ریاضت اقتصادی
 (۲) عدم اعتماد به سرمایه‌گذاری
 (۳) کاسته شدن از میزان تورّم
 (۴) کم ارزش شدن پول ملی
- ۳۹- در این عبارت سخن از چیست؟
 «اطفال شیر خواره را پستان منیّت در دهان حیات نهادند و دایه از ابن دایه ترتیب دادند.»
 (۱) میراندن (۲) پرخاش کردن (۳) کودکان را تحقیر کردن (۴) از شیر بازگرفتن

- ۴۰- در این عبارت از کدام گزینه سخن نرفته است؟
 « علی خواجه را به ایالت جند نصب کردند و تا به وقتی که از دارالقضا منشور اجل به عزل او نافذ نگشت در آن عمل بود.»
- (۱) فرمانروایی کردن (۲) گوشه انزوا گزیدن (۳) در مدت حیات بر کار بودن (۴) فرمان مرگ را گردن نهادن
- ۴۱- مفهوم کدام گزینه با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟
 (۱) پیوسته مکاشفت قائم بود (۲) به طعان و ضراب تنها کباب می‌کردند
 (۳) ایناس و تهدید و وعد و وعید برجای بود (۴) تا یک نفس نفس می‌زد مکاوحت می‌نمودند
- ۴۲- در این عبارت از کدام گزینه سخن نرفته است؟
 « فرمان رسانیدند تا کاینأ من کان هر که در زرنوق بود بیرون آمدند و حصار را صحرا کردند و بعد از احصاء فیتیان و شبان را به حشر تعیین کردند»
- (۱) سرشماری (۲) مصادره اموال (۳) به بیگاری گرفتن (۴) تخریب بارو
- ۴۳- کدام گزینه به مفهوم این عبارت نزدیک است؟
 « تلّهف بر فوت ایتام تحصیل مریح نیست و حسرت بر اعوام تعطیل منجیح نه»
 (۱) از گذشته نکرد باید یاد (۲) از رفته میندیش و ز آینده می‌پرس
 (۳) از آن غمی که گذشته است بر تو یاد مکن (۴) چه باید رفته را اندوه خوردن
- ۴۴- کدام گزینه از مفهوم این عبارت دریافت می‌شود؟
 « هامون از ازدحام کتاب با هضاب سرافرازی کرد و تلال از وطآت سواران پای مال شد»
 (۱) سیر کوهها (۲) انبوهی لشکر (۳) برخاستن توفانی از گردوغبار (۴) بر نیزه شدن سرها
- ۴۵- کدام گزینه مفهوم این جمله را در بردارد؟
 « از تمنطق صفوف لشکر گرد آن فصیلها بر آوردند»
 (۱) گرد بر گرد آن را محاصره کردند (۲) سپاهیان صف در صف به حرکت در آمدند
 (۳) کمربندها را برای جنگ محکم بیستند (۴) دیوارهای فروافتاده را بر آوردند
- ۴۶- « مغمز تمویهات قاصدان را شناختن» یعنی
 (۱) به دروغ و نیرنگ بدخواهان پی بردن (۲) بعمد به نیرنگ و دروغ دست یازیدن
 (۳) به فریب و نیرنگ، دوستان را از راه به در بردن (۴) صدق دوستان از دروغ دشمنان تشخیص دادن
- ۴۷- کدام گزینه از مفهوم این جمله دریافت می‌شود؟
 « آنچه بر صوفی گذرد او راه آن باشد نه راه بر آن»
 (۱) هیچ چیز را به خود نکشد و از خود دفع نکند (۲) چشم خلق از جمله احوال او فرو دوخته باشد
 (۳) به هیچ جایش نسبت و اضافت نماند (۴) از تقلید عوام و متابعت خواص فارغ باشد

- ۴۸- کدام گزینه از مفهوم این عبارت دریافت می‌شود؟
 «در مذهب مروّت منع سائل خاصّه که دوستی او بر سبیل تبرّع باشد محظور است»
 (۱) دوستی با خدای ناشناس حرام است
 (۲) دوست مخلص را نشاید از در راندن
 (۳) شرط جوانمردی دست پیش کس دراز نکردن است
 (۴) جوانمردی دست از سؤال بازداشتن است
- ۴۹- کدام گزینه مکمل معنایی این جمله است؟
 «عاقل باید که نهمت در کسب حطام فانی نبندد...»
 (۱) و دمدمه و افسون ایشان در او اثر نکند
 (۲) و همت بر طلب خیر باقی مصروف دارد
 (۳) مگر کردار نیک که برای آخرت مذخر گرداند
 (۴) که بر وفای او کیسه‌ای نتوان دوخت
- ۵۰- در این عبارت به کدام گزینه اشاره نشده است؟
 «حاجت ملوک به کافیان ناصح که استعداد محرّمیت اسرار و استقلال تمشیت اعمال دارند همه مقرر است»
 (۱) آنگاه به خویش
 (۲) رازداری
 (۳) عیب‌پوشی
 (۴) خیرخواهی
- ۵۱- در این بیت کدام گزینه ملاحظه می‌شود؟
 «برین جان پریشان رحمت آرید که وقتی کاردان کاملی بود»
 (۱) حاجب
 (۲) مزید
 (۳) تأسیس
 (۴) نائره
- ۵۲- این بیت از کدام بحر است؟
 «من خار و خاکم و تو آفتاب و ابر گل‌ها و لاله‌ها دهم ار تربیت کنی»
 (۱) رمل
 (۲) هزج
 (۳) مجتث
 (۴) مضارع
- ۵۳- نام بحر این بیت چیست؟
 «آسمان را گسسته شد زنجیر داد فریادخوان نخواهد داد»
 (۱) هزج
 (۲) مضارع
 (۳) خفیف
 (۴) منسرح
- ۵۴- مصراع دوم بیت زیر چیست؟
 «یار مفروش به دنیا که بسی سود نکرد آنکه یوسف به زر ناسره بفروخته بود»
 (۱) استعاره
 (۲) تلمیح
 (۳) تشبیه متعدد
 (۴) تمثیل
- ۵۵- کدام گزینه در مصراع دوم بیت زیر وجود دارد؟
 «هر که شیرینی فروشد مشتری بر وی بجوشد یا مگس را پر ببندد یا غسل را سر بیوشد»
 (۱) مجاز - مجاز
 (۲) کنایه - کنایه
 (۳) مجاز - کنایه
 (۴) کنایه - مجاز
- ۵۶- «نیل عدم» در مصراع زیر چیست؟
 «اول غسلی بکن زین سوی «نیل عدم»»
 (۱) استعاره
 (۲) ایهام
 (۳) تلمیح
 (۴) مجاز

- ۵۷- در این بیت کدام مورد وجود دارد؟
 « چه سبب سوی خراسان شدنم نگذارند عندلیبم به گلستان شدنم نگذارند »
 (۱) ایجاز (۲) مجاز (۳) وصل بین دو مصراع (۴) تمثیل
- ۵۸- واژه (ذُر) در مصراع زیر چیست؟
 « بدیهی همی بارم از خاطر این « ذر » »
 (۱) ایهام (۲) مجاز عقلی (۳) استعاره مصرحه (۴) استعاره مکنیه
- ۵۹- در بیت زیر ترکیب « بسته کمر » چیست؟
 « « بسته کمر » آسمان چو پیکان ماند به درت مُسخران را »
 (۱) ایهام (۲) مجاز (۳) کنایه (۴) تلمیح
- ۶۰- در مصراع نخست بیت زیر چه ویژگی بلاغی وجود دارد؟
 « ز دست شاهد نازک عذار عیسی دم شراب نوش و رها کن حدیث عاد و ثمود »
 (۱) تعقید لفظی (۲) تعقید معنوی (۳) مسندالیه مقدم (۴) تتابع اضافات
- ۶۱- میان دو مصراع بیت زیر کدام نکته معانی هست؟
 « گفت حافظ لغز و نکته به یاران مفروش آه ازین لطف به انواع عتاب آلوده »
 (۱) اطناب مملّ (۲) ایجاز مخلّ (۳) وصل کمال اختلاف (۴) فصل کمال اتحاد
- ۶۲- در بیت زیر کدام ویژگی معانی هست؟
 « صباح الخیر زد بلبل کجایی ساقیا برخیز که غوغا می کند در سر خیال خواب دوشینم »
 (۱) اسناد مجازی (۲) استعاره مصرحه (۳) تلمیح (۴) اطناب
- ۶۳- واژه « غیری » از نگاه علم معانی چیست؟
 « اگر بر جای من « غیری » گزیند دوست، حاکم اوست حرامم باد اگر من جان به جای دوست بگزینم »
 (۱) ایجاز (۲) نکره (۳) مسندالیه معرفه (۴) عام
- ۶۴- ترکیب « آب عنب » در بیت زیر چیست؟
 « همت عالی طلب جام مرصع گو مباش رند را « آب عنب » یاقوت رمانی بود »
 (۱) ایجاز (۲) استعاره مطلق (۳) مجاز به علاقه ما یکون (۴) مجاز به علاقه ما کان
- ۶۵- در این بیت ترکیب « یاد باد » چه نوع جناسی است؟
 « « یاد باد » آنکه به اصلاح شما می شد راست نظم هر گوهر ناسفته که حافظ را بود »
 (۱) تام (۲) مرفوّ (۳) مضارع (۴) متوّج

- ۶۶- در کدام گزینه جمله مؤول به مفعول وجود ندارد؟
 (۱) بی‌صناعتی و ترتیبی شعر مگوی که شعر راست ناخوش بود
 (۲) بدان که هر کسی را چه باید گفت
 (۳) اگر خواهی که زبانت دراز بود کوتاه‌دست باش
 (۴) بگذارید که امروز شکمی چرب کنند
- ۶۷- در این بیت «گفت کی باشد گدا آن کز کلاهش تکمه‌ای
 صد چو ما را ماه‌ها بل سال‌ها برگ و نواست» مسندالیه
 کدام است؟
 (۱) گدا (۲) تکمه (۳) کی (۴) برگ
- ۶۸- در این بیت «گر چه نام یوسفش بودی ندیم
 نام او در جان خود گفتمی مقیم»، «مقیم» چیست؟
 (۱) نهاد (۲) صفت (۳) تمیز (۴) قید
- ۶۹- کدام گزینه از نظر ساخت دستوری با گزینه‌های دیگر متفاوت است؟
 (۱) روش (۲) بودش (۳) دهش (۴) آرایش
- ۷۰- کدام جمله از نظر نگارش فارسی درست است؟
 (۱) این کتاب متفاوت از دیگر کتاب‌هاست
 (۲) چنانچه می‌دانید هوشنگ دوست پرویز است
 (۳) گلستان به وسیله سعدی نوشته شده است
 (۴) او ساختار شخصیت‌ها را در دو روایت به هم شبیه می‌داند
- ۷۱- در کدام گزینه جمله محذوف است؟
 (۱) گر سلسله مرا کنی ساز
 (۲) هر آینه بدو باید پیوست و هول و خطر او مشاهده کرد
 (۳) چون تو را برداشتیم و در هوا رفت البته لب نگاهی
 (۴) خدایا تو دانی که من شوانی کردی
 (۵) و نه شده گیر شیفته باز
- ۷۲- کدام بیت به سبک هندی است؟
 (۱) عیش در عالم نبودی گر نبودی روی زیبا
 (۲) تا چمن دم زد ز لطف عارض رعنا تو
 (۳) رنگ رخسار ضمیرت را ثنا گفت آفتاب
 (۴) اندر آن در باغ تا ناموس گلشن بشکند
 (۵) گر نه گل بودی نخواندی بلبلی بر شاخساری
 (۶) گل گل است از چوب تر خوردن همه اعضای او
 (۷) لئون او شد احسن الالوان و هو المستتیر
 (۸) زانکه از صد باغ و گلشن خوشتر و گلشن‌تری
- ۷۳- کدام گزینه در باب شعر انوری درست نیست؟
 (۱) وجود مفاهیم و اصطلاحات علمی
 (۲) آمیختن کلام به طنزی دلپذیر
 (۳) بیان معانی مشکل همراه با ایجاز
 (۴) آوردن مفاهیم خاص فرهنگ عرب
- ۷۴- کدام شاعر از هواداران سبک هندی یا اصفهانی است؟
 (۱) نادر نادرپور
 (۲) فریدون مشیری
 (۳) محمد قهرمان
 (۴) فریدون توللی

- ۷۵- کدام عارف از پیروان سلسله کبرویه است؟
 (۱) حبیب عجمی (۲) حاتم اصم (۳) مجدالدین بغدادی (۴) عبدالله مبارک
- ۷۶- جمله « دل مختوم مرده باشد » توضیح کدام گزینه است؟
 (۱) عین (۲) زین (۳) تفرقه (۴) غیبت
- ۷۷- کدام متن را مجتبی مینوی تصحیح نکرده است؟
 (۱) ویس و رامین (۲) نامه تنسر (۳) اسکندرنامه (۴) سیره جلال‌الدین منکبرنی
- ۷۸- آثار کدام یک جزو ادبیات کارگری نیست؟
 (۱) ابوالقاسم لاهوتی (۲) ابوتراب جلی (۳) محمدعلی افراشته (۴) گلچین گیلانی
- ۷۹- تنوع وزن عروضی در شعر کدام شاعر قابل اعتناست؟
 (۱) پروین اعتصامی (۲) سیمین بهبهانی (۳) علی بابا چاهی (۴) هوشنگ ابتهاج
- ۸۰- موضوع کدام کتاب تفسیر قرآن است؟
 (۱) بصائر یمینی (۲) نزهة الارواح (۳) روح الارواح (۴) منارات السائرین

■ ■ عین الأصحّ و الأدقّ في الجواب للترجمة أو التعريب أو المفهوم (۸۱ - ۸۹)

۸۱- ﴿ وَهُدُوا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهُدُوا إِلَى صِرَاطِ الْحَمِيدِ ﴾:

- (۱) بسمت گفتارهای پاکیزه هدایت شدند و بسمت صراط ستایش شده راهنمایی شدند!
- (۲) بسوی پاکیزه‌ها از گفتار و بسوی راه آنکه ستایش شده، هدایت شدند!
- (۳) هدایت کرده شدند بسمت گفته‌های پاکیزه و به سمت صراط مورد حمد قرار گرفته!
- (۴) هدایت یافتند بسوی گفتار نیک و هدایت شدند به راه ستوده!

۸۲- « إِنَّ لِلْقَلْبِ مَوَادَّ مِنَ الْحِكْمَةِ وَأَضْدَادًا مِنْ خِلَافِهَا؛ فَإِنْ سَنَحَ لَهُ الرَّجَاءُ أَذْلَهُ الطَّمَعُ وَ إِنْ مَلَكَهَ الْيَأْسُ قَتَلَهُ الْأَسْفُ! »:

- (۱) در قلب ماده‌هایی از حکمت و ماده‌هایی از مخالف آن نهاده شده؛ پس اگر به امید روی بیاورد طمع وی را از پای در می‌آورد و اگر به نومیدی روی بیاورد افسوس و دریغ او را به قتل می‌رساند!
- (۲) قلب را موادی از حکمت است و اضدادی مخالف آن؛ پس اگر امید بدو دست دهد طمع او را خوار می‌گرداند و اگر یأس بر او چیره گردد تأسف او را به قتل می‌رساند!
- (۳) در دل موادی از حکمت و موادی از اضداد خلاف آن قرار داده شده؛ چه هرگاه امیدوار گردد حرص و آز بر او هجوم می‌آورد و هرگاه مأیوس شود افسوس و دریغ او را می‌کشد!
- (۴) دل را ماده‌هایی از حکمت و از اضداد مخالف آنست؛ چه هرگاه امیدوار شود حرص و آز او را ذلیل می‌گرداند، و هرگاه ناامید گردد افسوس وی را می‌کشد!

۸۳- « التعقيد الذي نراه في كتابات أبي العلاء ناتج عن فراغه الطويل الذي أمضاه في عزلة عن الناس، أما تفوقه على معاصريه فكان ناشئاً عن فقد بصره!»:

- (۱) پیچیده کردن مطالب که در آثار ابی‌العلاء به چشم می‌خورد، مربوط به اوقات بیکاری است که با عزت‌نشینی گذرانده، اما فضیلت او بر معاصران خویش بخاطر اینست که از نعمت بینائی محروم بوده است!
- (۲) این تعقید که در نوشته‌های ابی‌العلاء دیده می‌شود، به دلیل اوقات فراغت طولانی اوست که در گوشه‌ای به دور از مردم می‌زیست و برتر شدن او از بقیه معاصران بر اثر نابینائی اوست!
- (۳) پیچیدگی نوشته‌های ابوالعلاء را فرصتهای طولانی او که در عزت و گوشه‌گیری از مردم گذرانده بود برایش فراهم کرد، اما برتری او بر معاصران از نابینائی‌اش نشأت گرفته است!
- (۴) تعقیدی که در نوشته‌های ابوالعلاء می‌بینیم محصول اوقات فراغت طولانی اوست که در انزوای از مردم گذرانده بود، اما تفوق او بر معاصرانش ناشی از نابینایی او بوده است!

۸۴- « و ظلمُ ذوي القربى أشدَّ مضاضةً على المرء من وقع الحسام المهند!»:

- (۱) ظلم خویشاوندان بر انسان از ضربه شمشیر تیز و برآن دردناکتر است!
 - (۲) اگر با خویشان خود به میدان جنگ بروی از عهده شمشیر برآن دشمن برمی‌آیی!
 - (۳) دشمن مهربان و دلسوز و دانا بهتر از دوست نادان و سنگدل و بی‌وفاست!
 - (۴) ستم کردن به خویشاوندان و نزدیکان بدتر از رودرو جنگیدن و شمشیر زدن به آنهاست!
- ۸۵- « فلو كنتُ في كبلٍ، و بُحت بلوعتي إليه، لأنت رحمة لي سلاسله!»:

- (۱) کاش اسیر غلّ و زنجیر او می‌شدم، تا صدای ناله‌ام را بشنود، شاید مهربانی‌اش زنجیرها را هم آواز ناله من می‌کرد!
- (۲) اگر در بند عشق او گرفتار می‌شدم، حتماً شدت عشقم را نزد او فاش می‌کردم، آنگاه زنجیرهایش ناله سر می‌دادند!
- (۳) اگر گرفتار غلّ و زنجیر باشم، و سوز عشق خود را نزد وی فاش کنم، زنجیرهای آن از سر دلسوزی ناله سر می‌دهند!
- (۴) چرا در بند او نباشم تا سوز عشقم بر او آشکار گردد، و زنجیرها نیز از روی دلسوزی به حالم گریه و زاری کنند!

۸۶- « من لان عوده كثفت أغصانه! ». عین المناسب للمفهوم:

- (۱) مهربانی، مهربانی آورد!
- (۲) یکی بر سر شاخ و بن می‌برید!
- (۳) آدم خوش‌خلق یاران بسیار دارد!
- (۴) آنکه به نرمی بازآید گامهای بسیار بردارد!

۸۷- « أرقب البيت من راقبه! ». عین المناسب للمفهوم:

- (۱) الجار ثمّ الدار و الرفيق ثمّ الطريق!
- (۲) صاحب الدار أدرى بما في الدار!
- (۳) بعث جاري و لم أبع داري!
- (۴) يؤتى الحذر من مأمنه!

۸۸- « گویند سعدی شیرازی مدت ۱۰۲ سال عمر کرده است که ۳۰ سال آن را در سیر و سفر و نظم اشعار گذرانده! »:

- ۱) يقال إنَّ سعدياً الشيرازيَّ قد عاش مائة سنة و سنتين قضى منها ثلاثين سنة في السّياحة و السّفر و نظم الشعر!
- ۲) يحكى أن السعديَّ الشيرازيَّ عمّر مائة سنة و اثنتين انقضى منها ثلاثين سنة في السّير و السّفر و إنشاد الأشعار!
- ۳) حكي أن سعديَّ الشيرازيَّ عاش اثنتين و مائة سنة أمضى ثلاثين منها في السّياحات و الأسفار و نظم الشعر!
- ۴) قيل إنَّ سعدياً الشيرازيَّ عمّر سنتين و مائة سنة مضت ثلاثين منها في الأسفار و السّياحة و إنشاد الأشعار!

۸۹- « وقتی حکومت به وی رسید، به نزد قبیله خود رفت تا روزهایی را بین آنان سپری کند! »:

- ۱) لما أفضى الحكم إليه خرج إلى قبيلته ليقضي أياماً فيهم!
- ۲) عندما وصل إليه الحكم غادر بين عشيرته ليكون فيهم بعض الأيام!
- ۳) عندما أفضت الحكومة إليه سار نحو قبيلته و قضى أياماً بينهم!
- ۴) لما وصلت إليه الحكومة تحرك نحو عشيرته ليقضى عندهم بعض الأيام!

■ ■ عین الصحيح في التشكيل (۹۰ و ۹۱)

۹۰- « إنه شاعر صوفي ولد في بلخ و قبر في قونية و تلقن في الأخيرة التصوف على شمس الدين التبريزي! »:

- ۱) بَلْخَ - تَلَقَّنُ - الْأَخِيرَةَ - التَّصَوُّفَ
- ۲) شَاعِرٌ - صُوفِيٌّ - شَمْسٌ - التَّبْرِيْزِيَّ
- ۳) وُلِدَ - قُونِيَّةَ - تَلَقَّنَ - التَّصَوُّفَ
- ۴) صُوفِيٌّ - وُلِدَ - شَمْسٌ - الدِّينِ

۹۱- « و لست احبّ السكر إلا لأنه يخذرنى كي لا احسّ أذى المحن! »:

- ۱) لِأَنَّهُ - يُخَدِّرُ - أَحْسَ - أَدَى
- ۲) السُّكْرُ - أَحْسَ - أَدَى - المِحْنِ
- ۳) لَسْتُ - أَحِبُّ - لِأَنَّهُ - يُخَدِّرُنِي
- ۴) أَحِبُّ - السُّكْرَ - يُخَدِّرُ - أَحْسَ

■ ■ عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ (٩٢ - ٩٥)

-٩٢ ﴿ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ... سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴾:

(١) أَلْفٌ: اسم - من الأعداد المفردة الأصليّة - نكرة مخصّصة - معرب - صحيح الآخر - منصرف /

مجرور بحرف « من »؛ من أَلْفٌ: جار و مجرور و متعلّقهما شبه فعل « خير »

(٢) خَيْرٌ: اسم - مشتق و اسم تفضيل (أصله: أخير) - نكرة - معرب - ممنوع من الصرف / خبر مفرد

و مرفوع للمبتدأ « لَيْلَةُ »

(٣) لَيْلَةُ: مفرد مؤنث (و التّاء للإفراد) - جامد - معرفّ بأل - معرب - صحيح الآخر - منصرف / ظرف

أو مفعول فيه للزمان و منصوب، و متعلّقه شبه فعل « خير »

(٤) سَلَامٌ: مفرد مذكّر - جامد و مصدر - نكرة - معرب - صحيح الآخر / مبتدأ و مرفوع، و الجملة اسمية

-٩٣ ﴿ أَوْصِيَكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ ... فَمَا أَقَلَّ مِنْ قَبْلِهَا وَ حَمَلَهَا حَقَّ حَمْلِهَا، أَوْلَيْكَ الْأَقْلُونَ عِدْدًا ! ﴾:

(١) أَقَلٌّ: فعل جامد على وزن الماضي لإنشاء التّعجب / فعل و فاعله الضمير المستتر فيه وجوباً، و الجملة

فعلية و خبر و مرفوع محلاً، و المبتدأ « ما » التّعجبية

(٢) حَقٌّ: مفرد مذكّر - جامد - نكرة مخصّصة - معرب - صحيح الآخر - منصرف / مفعول مطلق

تأكيدي و منصوب، و عامله فعل « حمل »

(٣) مِنْ: اسم غير منصرف - موصول عامّ أو مشترك - معرفة - مبني على السكون / متعجب منه و مرفوع

محلاً على أنه مبتدأ مؤخر، و الجملة اسمية

(٤) عِدْدًا: جامد و غير مصدر - نكرة - معرب - صحيح الآخر - منصرف / تمييز مفرد و منصوب،

و مميّزه الملفوظي « أَوْلَيْكَ »

-٩٤ ﴿ أَلَا يَا أَيُّهَا السَّاقِي أَدْرُ كَأْسًا وَ نَاولَهَا متى ما تلقى من تهوى دع الدنيا و أهملها ! ﴾:

(١) تلقى: مضارع - للمخاطب - معتل و أجوف (إعلاله بالحذف) - متعدّد - مبني للمعلوم / فعل شرط

و مجزوم بحذف حرف العلة و فاعله الضمير المستتر فيه وجوباً

(٢) أَدْرُ: فعل أمر - مجرد ثلاثي - معتل و أجوف (إعلاله بالحذف) - لازم - مبني على السكون / فعل

و فاعله الضمير المستتر فيه وجوباً تقديره « أنت »

(٣) تهوى: للمخاطب - مزيد ثلاثي من باب إفعال - معتل و لفيف مقرون - متعدّد - مبني للمعلوم - معرب /

فعل مرفوع بضمّة مقدّرة و مع فاعله جملة فعلية و صلة

(٤) السَّاقِي: مشتق و اسم فاعل (مصدره: سقي) - معرب - منقوص / نعت و مرفوع بضمّة مقدّرة بالتبعية

للفظ المتبوع « أَيُّ » على خلاف الأصل في الاتّباع

۹۵- « و إذا الدرُّ زان حُسنَ وجوهٍ كان للدرِّ حُسنَ وجهك زينا! »:

- (۱) حسن: مفرد مذكر - مشتق و صفة مشبهة (مصدره: تحسين) - معرب / الأولى: مفعول به و منصوب؛
و الثانية: اسم «كان» الناسخة و مرفوع
- (۲) الدرّ: مفرد مذكر - جامد و غير مصدر - معرف بآل - معرب - صحيح الآخر - منصرف / مبتدأ
و مرفوع، و الجملة اسمية و مضاف إليه و مجرور محلاً
- (۳) كان: ماضٍ - للغائب - مجرد ثلاثي - معتل و أجوف (إعلاله بالقلب) / فعل من الأفعال الناقصة و هي
من النواسخ، و اسمه ضمير «هو» المستتر فيه جوازاً
- (۴) إذا: اسم غير متصرف - من أدوات الشرط غير الجازمة - نكرة مخصّصة / ظرف غير متصرف
أو مفعول فيه للزمان و منصوب محلاً، و متعلّقه جواب الشرط

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۹۶ - ۱۰۰)

۹۶- « إنك ... يد العون لغيرك، و هو ... كذلك! ». عین الخطأ للفراغين:

- (۱) ما مددت / ما مدد
(۲) لم تمدي / لم يمدد
(۳) ما مددت / ما مدّ
(۴) لم تمّد / لم يمدّ

۹۷- عین « أن » مخففة:

- (۱) ما يكون لنبيّ أن يأتي بمعجزة إلا بإذن الله ربّه، إنه هو العزيز المقتر!
(۲) أظنّ الإنسان أن لن يموت و يخلّد في الدنيا، فلا دوام له و لا لما يتعلّق به!
(۳) إن استطاع الإنسان و كان في قدرته، فعليه أن ينفق و يحسن إلى الآخرين!
(۴) إن حياتنا إلا حياة مؤقتة و سنتركها عن قريب، فعلينا عدم الاعتماد عليها!

۹۸- « غَضُوا أَبصارهم عما حرم الله عليهم! ». عین الصحيح في المبني للمجهول:

- (۱) غُضِبَتْ أَبصارهم عما حُرِّم عليهم!
(۲) غُضَّتْ أَبصارهم عما حُرِّم عليهم!
(۳) غُضَّتْ أَبصارهم عما حُرِّم عليهم!
(۴) غُضُّوا أَبصارهم عما حُرِّم عليهم!

۹۹- عین الفاعل قد سدّ مسدّ الخبر:

- (۱) لننتبه إلى الحوادث النازلة طول عمرنا، كيف نازلة هي فنعالجها!
(۲) أستم خائفين ممّا يُهدِّدكم، فلا تستعدّون لوقوعه؟
(۳) ما عالمٌ ولداي بما يجري في الحياة، لأنهما صغيران سنّا!
(۴) صديقي؛ هل أنتما و أفيان بعهدكما؟

۱۰۰- عین ما لیس فیہ مفعول به من باب الاختصاص:

- (۱) بهم العلماء تتقدم الأمم في حياتها!
(۲) أنتم معشر الطلبة تكرمون أساتذتكم!
(۳) نحن المؤمنین لن نخضع للظالمین!
(۴) إنکم معاشر الأساتذة تخدمون شعوبکم!